Rok 10. Warszawa, dnia 15 kwietnia 1934 r. Nr. 7

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ
Strona w tekście: 450 zł., 1|2 str 225 zł., 1|4 str. 112,50 zł. Poza tekstem za stronę 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 str. 75 zł.
Dla Instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do administracji) za str. 150 zł., 1|2 str. 75 zł., 1|4 37,50 zł.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO, Spółka Akcyjna,

odbędzie się w sobotę, dnia 5-go maja 1934 roku, o godzinie 13-ej, w lokalu Banku w Warszawie (Plac Napoleona 7), z następującym porządkiem obrad:

I. Zagajenie i wybór Prezydjum.

II. Sprawozdanie za rok 1933:
  a) sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysków,
  b) sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej,
  c) sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej.

III. Budżet na rok 1934.

IV. Wnioski zgłoszone zgodnie z § 47 Statutu.

V. Wybory: a) 4-ch członków Rady Nadzorczej,
  b) 5-ciu członków Komisji Rewizyjnej.

Walne Zgromadzenie zwołane na dzień 5 maja r. b., będzie ważne bez względu na ilość obecnych na Zebraniu delegatów Akcjonarjuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcyj (§ 48 Statutu).

Każdy akcjonarjusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć na Walnem Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego na piśmie delegata, wyznaczonego z pośród członków swego organu wykonawczego (§ 51 Statutu).

Upoważnienie dla delegata, stwierdzające, że jest on członkiem organu wykonawczego i posiada prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonarjusza, winno być zaopatrzone pieczęcią i podpisami jak dla zobowiązań oraz opłacone stemplem w kwocie nominalnej zł. 5.—. Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Banku do dnia 30 kwietnia r. b.

Akcjonarjusze, posiadający łącznie conajmniej $^1/_{10}$ część kapitału zakładowego Banku, mają prawo zgłosić Zarządowi na piśmie, w terminie nie później niż na 14 dni przed Walnem Zgromadzeniem, dodatkowe sprawy na porządek dzienny (§§ 45 i 47 Statutu).

ZARZĄD.

Komunalne Kasy oszczędności województwa poleskiego

(C. d.).

Jak widać z załączonej tabelki, *wkłady* na książeczki oszczędnościowe wynosiły na koniec r. ub. na 9.617 kontach sumę zł. 1.253.000. W tej sumie mieszczą się powiatowe i miejskie fundusze emerytalne w kwocie zł. 272.000 (nadto na rachunkach czekowych — zł. 39.000) oraz lokaty różnych banków, instytucyj samorządowych i prawno - publicznych w kwocie zł. 461.000, przeto wkłady osób i firm prywatnych nie przekraczają zł. 520.000. Wypada to na głowę ludności po zł. 0.46, zaś na 1 książeczkę oszczędnościową — zł. 54,07. (Należy tu zaznaczyć, że znaczną część stanowią wkłady przymusowe, powstałe przez 5 — 10%-owe potrącenie z sum wydawanych pożyczek).

Największą sumę wkładów zgromadziła Kasa w Drohiczynie Poleskim — zł. 167.000 na 3.108 książeczkach, najmniejszą — Kasa w Prużanie — złotych 17.000 na 434 książeczkach.

Oprocentowanie wkładów w ubiegłym roku wahało się w różnych Kasach od 6 do 10% rocznie, przyczem niektóre Kasy do wkładów przymusowych, nie podlegających wycofaniu przed terminem całkowitej spłaty pożyczki, stosowały stopę od 3 do 7%.

Niewielkie wkłady dolarowe zostały prawie wszędzie zlikwidowane w ostatnim roku, przeważnie w drodze przewalutowania na złotowe, z terminem od 3 do 6 miesięcy, po kursie, przewyższającym nieco kurs giełdowy.

Kapitały własne Kas wynosiły zł. 377.900, w czem zakładowe — zł. 347.500, zasobowe zaś zł. 30.400. Największe kapitały posiada Kasa w Drohiczynie Poleskim, bo zł. 75.000 zakładowego i zł. 20.800 zasobowego; najmniejsze zakładowe po zł. 25.000 — Kasy — w Prużanie i w Kamieniu Koszyrskim. Prawie wszystkie uzyskały uchwały związków poręczających, zwiększające te kapitały do 50 względnie 100 tysięcy zł.

Papierów wartościowych własnych posiadają Kasy za sumę zł. 49.200, przeważnie w akcjach Polskiego Banku Komunalnego.

Saldo na rachunku czekowym wynosiło zł. 260.000.

Pogotowie kasowe oraz sumy do dyspozycji w bankach sięgają złotych 140.500, co w stosunku do sumy wkładów i r-ków czekowych — zł. 1.513.000 wynosi 9,28%. Ten przeciętny stosunek wszakże odpowiada jednej tylko Kasie, jedna Kasa posiada wyjątkowo 12,6%, natomiast we wszystkich pozostałych — nie przekracza 5%, a dla jednej Kasy wynosi zaledwie 1,9%.

Pozycja *„kredyty udzielone Kasom"* wynosi zł. 1.730.000 i stanowi prawie wyłącznie sumę zadłużenia Kas w Państwowym Banku Rolnym (ca 1.700.000). Z tej sumy kredyty siewne i konsumcyjne (klęskowe) sięgają zł. 400.000. Największe zadłużenie wykazuje Kasa w Stolinie — zł. 305.000 — najmniejsze Drohiczyn — zł. 45.000.

Kredyty z Banku Gospodarstwa Krajowego, udzielone rzemiosłu, zostały już przez K. K. O. prawie całkowicie spłacone, aczkolwiek należności Kas z tego tytułu sięgają kilkudziesięciu tysięcy zł., pomimo że kredyty rzemieślnicze należą tu, jak i na pozostałych terenach, do najlepiej spłacanych.

Suma kredytów Państwowego Banku Rolnego w najbliższym terminie powinna się zmniejszyć o przeszło 250.000 zł., dzięki przejęciu przez Bank pożyczek, udzielonych przez Kasy osadnikom wojskowym.

Wobec różnorodności tych kredytów, wyrażającej się w niektórych Kasach w kilkunastu tytułach i cechach; uciążliwości rozrachunków i księgowań, wynikającej z różnego oprocentowania i różnych terminów, — Bank przystąpił do komulowania ich i skonwertował w/g planów amortyzacji, przeważnie uzgodnionych z Kasami, znaczniejszą część tych zadłużeń, stosując do nich stopę naogół o 1% wyższą od stopy Banku Polskiego. Większość Kas wszakże nie jest obecnie w możności dokonywania spłat w/g tych planów i ogranicza się do uiszczania procentów. Niektóre zalegają z opłatą procentów, w odróżnieniu od niedawno minionego okresu, gdy niezależnie od uzyskanych od pożyczkobiorców wpływów — starały się spłacać Bankowi raty, wykorzystując wpływy z innych źródeł. Obecnie źródła te bądź zostały wyczerpane (redyskonto i przypływ wkładów), bądź zniknęły zupełnie z ugruntowaniem w Kasach w większym stopniu odpowiedzialności (inkaso).

Niemożność terminowego wywiązania się z zobowiązań względem Państwowego Banku Rolnego, uwarunkowana nikłą spłacalnością przez ludność pożyczek, co powoduje konieczność odpisywania na straty należności beznadziejnych w sumach bardzo poważnych, — coraz bardziej aktualizuje sprawę poddania pod rozwagę Banku kwestji ewentualnego umorzenia pewnych kredytów, zwłaszcza o charakterze klęskowym lub znalezienia innego wyjścia w celu odciążenia obliga Kas.

Akcja konwersyjna Banku Akceptacyjnego nie znalazła dotychczas szerszego zastosowania w Kasach poleskich. Z dłużnikami bowiem z kategorji „pewnych", choć zamrożonych, Kasy samodzielnie zawierają układy ugodowe na terminy krótsze, 2—3 letnie, po uzystaniu wystarczającego zabezpieczenia i tylko nieznaczna ich część, podpadająca pod warunki Banku Akceptacyjnego, może być skierowana do konwersji. Natomiast dłużnicy, przysparzający najwięcej kłopotu Kasom, niepłacący ani rat, ani procentów, przeważnie nie nadają się do zawierania z nimi układów konwersyjnych, tak z objektywnego punktu widzenia, jak i z subjektywnego (zła wola). Niestety, do tej kategorji w większości Kas należą klienci najbardziej zadłużeni.

Należy w związku z kredytami Państwowego Banku Rolnego podkreślić jeszcze jeden moment: uciążliwości i kosztowności przynajmniej dwukrotnej w ciągu roku zamiany weksli własnych. Wydatek ten, wynoszący przeciętnie po tysiąc kilkaset złotych na Kasę rocznie, stanowi stosunkowo zbyt wielki ciężar, odbijający się na kosztach handlowych.

Kredyty redyskontowe były wykorzystane w omawianym okresie w sumie ca zł. 516.000, najwięcej w Polskim Banku Komunalnym, bo w wysokości zł. 295.000. Pozatem Kasy korzystają z kredytu w Banku Gospodarstwa Krajowego — zł. 117.000 i w Banku Polskim — zł. 103.000.

Najwięcej wykorzystany kredyt redyskontowy wykazuje Brześć z sumą zł. 169.000, najmniej wykorzystał Stolin, zaledwie zł. 2.000.

Dzięki znacznej liczbie protestów, ogromnemu rozdrobnieniu pożyczek, często nieformalnemu wypełnianiu weksli lub też niewypełnianiu ich, Kasy naogół odczuwają brak materjału redyskontowego nawet w tych wypadkach, gdy posiadają kredyt niewykorzystany.

Ogólna suma kredytów bankowych, specjalnych i redyskontowych wynosi przeszło zł. 2.246.000. Do tego należałoby jeszcze doliczyć kredyty Polskiego Banku Komunalnego, ulokowane w Kasach na książeczki wkładowe, jak również lokaty Zakładów Ubezp. Prac. Umysł. i od Wypadków, figurujące na r-ku wkładów oszczędnościowych razem ca 150.000— *ogółem* więc *kredyty. udzielone Kasom sięgają zł. 2.400.000,* oprocentowane na 4 do 9% rocznie.

Pożyczki na weksle wynosiły zł. 2.159.000; w rachunkach bieżących, zabezpieczonych wekslami, papierami wartościowemi lub hipotecznie, zł. 472.400. W wekslach zaprotestowanych było zł. 1.346.000. Razem przeto Kasy udzieliły zł. 3.977.400 kredytów, w czem związkom komunalnym zł. 431.800 oraz gminnym Kasom Poż. Oszczędnościowym — zł. 51.000.

Ponieważ pożyczkobiorców było 18.985 kont, przeto wysokość przeciętna pożyczki nie przekracza zł. 209. Jednakże po wyodrębnieniu z sumy pożyczek ca 1.700.000 zł., udzielonych związkom komunalnym, spółdzielniom rolniczo - handlowym i innym, organizacjom, przemysłowi i większej własności rolnej— na ca 400 kontach, — przeciętna suma pożyczki spadnie do złotych 127 na osobę.

Pożyczki komunalne w stosunku do ogółu należności Kas wynoszą 10,8%, w stosunku do sumy wkładów na książeczkach oszczędnościowych — 34,4%, i przekraczają kapita.y własne Kas (zł. 377.900) o sumę zł. 53.900. Należy tu zaznaczyć, że niektóre związki samorządowe posiadają w K. K. O. znaczniejsze fundusze własne lub administrowane tak na r-ku czekowym, jak i wkładów, oraz, że w powyższem obliczeniu brane były na uwagę nietylko zadłużenia związków bezpośrednie, lecz i pośrednie, wynikające z tytułu udzielonych przez te związki żyr na wekslach osób trzecich.

O kredytach dla osadników wojskowych, sięgających ćwierci miljona złotych, przedstawionych do konwersji Państwowemu Bankowi Rolnemu, była już mowa wyżej. Pożyczki te należą z reguły do kategorji zamrożonych, jeżeli nie martwych.

Pożyczki dla większej własności rolnej były udzielane przeważnie w pierwszym okresie działalności Kas, sięgają sumy zł. 700.000 i należą przeważnie do kategorji zamrożonych. Tylko część ich będzie mogła odpowiadać wymaganiom układów konwersyjnych, określonych ustawą i instrukcjami Banku Akceptacyjnego, a to głównie z powodu zbyt wielkiego zadłużenia właścicieli tych majątków, a w wielu wypadkach — złej woli do regulowania zobowiązań wobec K. K. O.

Bardzo słabo spłacane pożyczki drobnych rolników są jednak powoli regulowane. Dzięki nawiązanemu w ostatnich dopiero, niestety, czasach kontaktowi Kas z dłużnikami, daje się zauważyć na całym terenie województwa polepszenie pod tym względem sytuacji. Głównie z powodu braku dotychczas tego kontaktu, choć nie należy pomijać innych przyczyn, jak ogólna uciążliwa sytuacja rolnictwa, szkodliwa agitacja antipaństwowa, nawołująca do niepłacenia podatków i zobowiązań, — spłacanie tych pożyczek czło bardzo opornie.

Przełamywanie tego nastroju niepłacenia w poszczególnych powiatach poczytać trzeba za objaw

K. K. O. WOJEWÓDZTWA POLESKIEGO

(ważniejsze pozycje bilansów w tys. złotych).

K. K. O. powiatu	Kapitały własne		Wkłady i lokaty			Pow. i Miejskie Fund. Emeryt.	R-ki czekowe	Pap. wart. własne	Kredyty udzielone Kasom	Redyskonto	Pożyczki			W tem pożyczki komun.	Pożyczki dla Gm. Kas P.-O.
	zakładowe	zasobowe	suma ogólna	właściwe wkłady oszczędn.	ilość książ. oszczędn.						weksle	r-ki bież.	protesty		
Brześć n/Bugiem	50	—	124	72	1650	44	68	11	140	169	238	105	230	70	21
Pińsk	35	2,4	127	62	525	61	12	2,4	261	20	273	14,4	248	18,4	—
Drohiczyn Poleski	75	20,8	302	167	3108	28	17	13	45	81	407	71	74	161	26
Kobryń	35	—	149	86	1240	22	40[1])	5,4	169	65	266	6,5	136	46	—
Stolin	42	2,3	99	15	484	12,7	30	3	305	2	194	176	100	14,7	4
Łuniniec	27,5	2,8	163	31	763	52	22	1,1	214	16	229	50	125	12,5	—
Kosów Poleski	33	0,6	176	22	1006	44	7	2,4	178	35	239	7,5	163	158[2])	—
Prużana	25	1,5	28	17	434	16,8	52[1])	8,2	263	96	200	42	202	45	—
Kamień Koszyrski	25	—	85	48	407	30	12	2,7	155	32	113	—	68	14	—
Razem	347,5	30,4	1253	520	9617	310,5	260	49,2	1730	516	2159	472,4	1346	539,6 —107,8 431,8	51

1) w tem pow. fund. emerytalny.

2) w tem 107 Fund. Bud. Szkół.

dodatni, charakteryzujący zarówno zrozumienie swych zadań przez organy i kierownictwo Kas, korzystające z poparcia i pomocy władz samorządowych i administracyjnych, jak i przebudzenie świadomości i okazanie dobrej woli przez masy ludności.

W akcji tej propaganda i należyte informowanie ludności odgrywa dominującą rolę. Należy tu przy sposobności podkreślić dodatnią działalność Kasy w Drohiczynie, wykorzystującej dla swych celów mocno rozwiniętą i nader sprawnie działającą sieć organizacyjną Międzykomunalnego Związku Gmin powiatu drohiczyńskiego, który, jak wiadomo, szczęśliwie zapoczątkował i prowadzi zsyp zboża do spichlerzy gminnych.

Weksle protestowane (zł. 1.346.000) w stosunku do pretensyj niezaprotestowanych (weksle, r-ki bieżące i t. p.) wynoszą 51,1%. Jest to procent bardzo poważny, a gdyby wszystkie weksle były wypełniane na termin, zapewne znacznieby się zwiększył.

Obok protestów wekslowych, na zmniejszenie płynności aktywów wpływają w dużym stopniu wierzytelności kas z innych tytułów, przeważnie z rachunków bieżących i pożyczek komunalnych, tak że procent zamrożenia aktywów dla większości Kas jest b. znaczny.

Fr. Świderski.

(dok. nastąpi).

Odwołanie czeku

Kwestja odwołalności czeku jest sporną w nauce o prawie czekowem i w praktyce. Instytucję prawną odwołania czeku w polskiem prawie stwarza art. 22 prawa czekowego (Dz. U. R. P. Nr. 100/1924, poz. 927). Z uwagi na doniosłe znaczenie odwołania czeku, zadaniem naszem będzie rozstrzygnięcie dwu kwestyj: 1) co to jest odwołanie czeku i jakie pociąga za sobą skutki i 2) kiedy odwołanie czeku jest możliwe?

Odwołanie czeku jest to polecenie wystawcy czeku, skierowane do tego, kto ma czek wypłacić, t. j. do trasata (Bank, K. K. O.) wzbraniające wypłaty czeku. Odwołanie czeku zachodzi tylko w stosunku do trasata (Bank, K. K. O.) i jego tylko w swych skutkach wiąże.

Według art. 22 prawa czekowego możliwe jest odwołanie czeku w dwu wypadkach: 1) jeśli czek jest na okaziciela, odwołać go można na czas po upływie okresu przedstawienia do zapłaty lub w wypadku, gdy tego okresu nie zachowano; 2) jeśli czek jest imienny i wystawca posłał go trasatowi (Bankowi, K. K. O.) celem doręczenia odbiorcy, odwołać czek można przed doręczeniem czeku odbiorcy. Tylko w tych dwóch wypadkach odwołanie czeku jest ważne.

Dla nas najważniejszą rzeczą jest odwołanie czeku na okaziciela. *Czeku tego nie można odwołać w okresie przedstawienia czeku do zapłaty.* Tylko odwołanie na czas po upływie tego okresu jest ważne. Okres przedstawienia do zapłaty jest to czas między wystawieniem czeku, a ostatnim dniem, w którym w myśl art. 15 można czek przedstawić trasatowi (Bankowi, K. K. O.) z żądaniem wypłaty. Czas przedstawienia do zapłaty określa art. 15 prawa czekowego. Wynosi on: 1) dla czeków wystawionych w miejscu zapłaty — 10 dni, 2) dla czeków zamiejscowych — 20 dni, 3) dla czeków wystawionych zagranicą, jednak w Europie, 30 dni, dla czeków wystawionych zagranicą poza Europą — 60 dni — od daty wystawienia. Dnia wystawienia nie wlicza się, także gdy ostatni dzień okresu przedstawienia wypada na niedzielę lub święto, liczy się dopiero następny dzień powszedni.

W ciągu powyższych czasokresów trasat (Bank, K. K. O.) nie ma prawa odmówić wypłaty czeku z powołaniem się na odwołanie, o ile wystawca czeku posiada na rachunku dostateczne pokrycie. Odwołanie bowiem w tym czasie, choć je trasat (Bank, K. K. O.) otrzymał, jest jeszcze nieważne. Skoro jednak czas ten upłynął, a trasat (Bank, K. K. O.) otrzymał odwołanie, czek nie może już być wypłacony na ciężar rachunku wystawcy, gdyż odwołanie jest ważne. Jeśli Bank lub K. K. O. czek wypłaci, czyni to wyłącznie na własne ryzyko, a wystawca może tego nie uznać.

Odwołania czeku nie należy utożsamiać z postępowaniem o umorzenie czeku. Jeżeli czek zgubiono, skradziono, wymuszono groźbą lub podstępem i t. p. wystawca może na zasadzie art. 41 — 44 prawa czekowego wdrożyć postępowanie umarzające. O wszczęciu postępowania o umorzenie czeku sąd zawiadamia trasata (Bank, K. K. O.). Oczywiście od chwili zawiadomienia przez sąd, Bank nie ma prawa wypłaty czeku. Tego rodzaju zawiadomienie sądowe nie jest ograniczone żadnym czasem i wywiera skutek niemożności wypłaty natychmiast po otrzymaniu przez Bank tego zawiadomienia. W tym ostatnim wypadku, aby się zwolnić od jakiejkolwiek odpowiedzialności — Bank, K. K. O. lub inna instytucja, na którą czek wystawiono, ma prawo złożyć sumę czeku do depozytu sądowego.

Według art. 51 prawa czekowego, wystawca czeku, który wystawił czek, nie mając pokrycia lub który rozporządził pokryciem po wystawieniu czeku, przez co w chwili przedstawienia czeku nie było na rachunku pokrycia, ulega oprócz odpowiedzialności cywilnej, także odpowiedzialności karnej. Zachodzi pytanie, czy odwołanie czeku jest jednoznaczne z rozporządzeniem pokryciem, przewidzianem w art. 51 pr. czek.?

Odwołania czeku nie należy traktować narówni z rozporządzeniem pokryciem w myśl art. 51 pr. czek. z następujących powodów: 1) posiadacz czeku miał możność w okresie przedstawienia czeku podjąć należność za czekiem bez żadnych ograniczeń, albowiem trasat (Bank, K. K. O.) nie mógł w okresie przedstawienia do zapłaty odmówić wypłaty czeku, skoro na rachunku było pokrycie, gdyż odwołanie było jeszcze nieważne; 2) odwołanie czeku jest przez prawo dopuszczalne i jego granice są w art. 22 pr. czek. ściśle oznaczone, a w wypadku, gdy jakaś

czynność jest prawem dozwolona, nie może być przedmiotem represji karnej.

Nie może także odpowiadać cywilnie Bank, K. K. O., który, przyjąwszy ważne odwołanie, odmówił wypłaty czeku. Dla odwołania czeku nie jest konieczną jakakolwiek specjalna jego forma. Wystarczy, aby było uczynione w sposób, niebudzący wątpliwości.

Wzajemnym stosunkiem art. 22 i art. 51 prawa czekowego, o którym była mowa wyżej, zajmuje się ogłoszony niedawno wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 1933 r. w sprawie 1 K. 685/33. Stan faktyczny sprawy przedstawiał się następująco:

Oskarżony X wystawił czek na Bank Y w Łodzi na sumę zł. 100,—. Okres przedstawienia do zapłaty kończył się 10 maja 1933 r. W dniu 8 maja 1933 czek został zaprotestowany wobec odmowy zapłaty przez Bank Y w Łodzi. Bank oświadczył posiadaczowi czeku, że jakkolwiek jest pokrycie na rachunku wystawcy, jednak wypłaty dokonać nie może, gdyż wystawca czek odwołał. Wystawca został pociągnięty do odpowiedzialności karnej z art. 51 prawa czekowego. Sąd pierwszej instancji oskarżonego X uniewinnił, natomiast Sąd Okręgowy skazał go z art. 51 prawa wekslowego, wychodząc z założenia, że zastrzeżenie niehonorowania czeku (odwołanie) równa się faktycznemu wycofaniu funduszów, t. j. rozporządzeniu pokryciem.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony do Sądu Najwyższego w drodze kasacji. Sąd Najwyższy wydał w powyższej sprawie wyrok, który zawiera szereg ustaleń, dla zagadnienia odwołalności czeku bardzo istotnych. Nadto ustalony został w wyroku stosunek odwołania czeku do rozporządzenia pokryciem z art. 51 pr. czek. Z wyroku podajemy następujące tezy:

1) Czek jest nieodwołalny tylko w okresie przedstawienia do zapłaty, natomiast „odwołanie (art. 22) jest ważne, jeżeli czek odwołano po upływie okresu, przeznaczonego do przedstawienia, albo w razie, gdyby okresu tego nie zachowano. W tym razie ważność odwołania rozpoczyna się z upływem okresu do przedstawienia. *Od chwili ważnego odwołania trasat nie ma prawa, ani obowiązku zapłaty czeku*".

2) „Według art. 22 polskiego prawa czekowego *odwołanie czeku jest dopuszczalne* i forma odwołania jest obojętna. Odwołanie oznacza, że bezwarunkowe polecenie zapłacenia sumy figurującej na czeku, polecenie, stanowiące istotę czeku i zasadniczy formalny warunek (art. 1 p. 3 prawa czekowego), nie odpowiada więcej woli wystawcy".

3) „Odwołanie może mieć najróżnorodniejsze przyczyny, wypływające ze stosunków prywatnoprawnych i leżące poza treścią przepisów czekowych. Odwołanie takie może być zrobione i po upływie okresu przedstawienia i przed upływem tego okresu, ale podstawową zasadą jest to, że *odwołanie takie staje się ważnem dopiero z chwilą upływu tego okresu.* Jeżeli odwołanie dokonanem zostało przed upływem okresu przedstawienia czeku, a przedstawienie czeku nastąpiło po tym legalnym okresie, to trasat nie ma prawa dokonać zapłaty, odwołanie bowiem jest ważne".

4) „Z powyższego stanu rzeczy wynika, że *wystawca nie może inaczej odwołać czeku, jak tylko na czas po okresie przedstawienia do zapłaty i że trasat nie może inaczej odwołania wykonać, jak tylko po tym okresie*".

W omawianym stanie faktycznym trasat odmówił wypłaty czeku — przy istnieniu pokrycia z powołaniem się na jeszcze nieważne odwołanie, a więc postąpił wbrew wyraźnemu przepisowi ustawy czekowej. W wypadku nieostrożnego lub rozmyślnego działania na szkodę wierzyciela odpowiedzialność cywilna trasata ma miejsce. Odpowiedzialność cywilna trasata w wypadku tego rodzaju ulega rozstrzygnięciu w granicach ogólnych prawa prywatnego o odpowiedzialności za szkody i straty, jakkolwiek w granicach prawa czekowego nie istnieje między posiadaczem czeku a trasatem żadna umowa.

Wystawca czeku, rozmyślnie lub z niedbalstwa odwołujący czek, bez podstawy prywatno - prawnej, odpowiada wobec posiadacza czeku za wyrządzone w ten sposób szkody i straty.

Sam fakt odwołania czeku nie stanowi istoty czynu przewidzianego w art. 51 prawa czekowego. Jakkolwiek nie jest wykluczoną rzeczą, że w wypadku odwołania czeku w okresie przedstawienia do zapłaty i odmowy honorowania przez trasata czeku w czasie, gdy odwołanie nie jest jeszcze ważne, może zajść między wystawcą czeku i trasatem takie działanie, które da się podciągnąć pod przepisy szczególnej części kodeksu karnego. Zresztą jest to przewidziane także i w art. 51 pr. czek. w słowach „o ile ten czyn nie stanowi przestępstwa, cięższą karą zagrożonego". W tym wypadku jednakże musi być ustalone działanie przestępcze wystawcy lub trasata.

5) „Ustawa czekowa nie zawiera w dyspozycji art. 51 odwołania czeku, czy też wzbronienia wypłaty. Zna odwołanie czeku (art. 22) i ściśle określa jego warunki i ważność. Odwołanie, normalnie uczynione, nie może być przedmiotem represji karnej".

W omawianym stanie sprawy nie można ukarać wystawcy tembardziej, że złe skutki odwołania nastąpiły nie z jego winy, a z winy trasata, który nie zostosował się do norm prawa czekowego o ważności odwołania.

Szczegółowe omówienie i przytoczenie dosłowne powyższych tez wyroku Sądu Najwyższego czynimy dla użytku K. K. O., zaznaczając, że, jakkolwiek kwestja odwołalności czeku w nauce może być sporna, to jednak rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w oparciu o art. 22 i 51 pr. czek. ma decydujące znaczenie przy orzekaniu na przyszłość sporów tego rodzaju przez sądy. W każdym bądź razie, w wypadkach spornych na tle odwołań czeku, K. K. O. winny kierować się w myśl powyżej podanych ustaleń, które, kwestję odwołania czeku ujmują wyczerpująco.

UWAGA. Porównaj glossy pod art. 22 i 51 pr. czek. w książkach: **Dr. A. Górski** — „Prawo wekslowe i czekowe" — Warszawa 1925, Księg. F. Hoesicka, **St. Wróblewski** — „Polskie prawo wekslowe i czekowe" — Kraków 1930, L. Frommer. **Tezy Sądu Najwyższego** wyjęte z wyroku z 15 listopada 1933 r. Nr. 1 K. 685/33 (opublikowanego w Nr. 10/1934 r. Gazety Sądowej Warszawskiej).

St. Sakłak.

Zasady nowoczesnej racjonalnej Księgowości

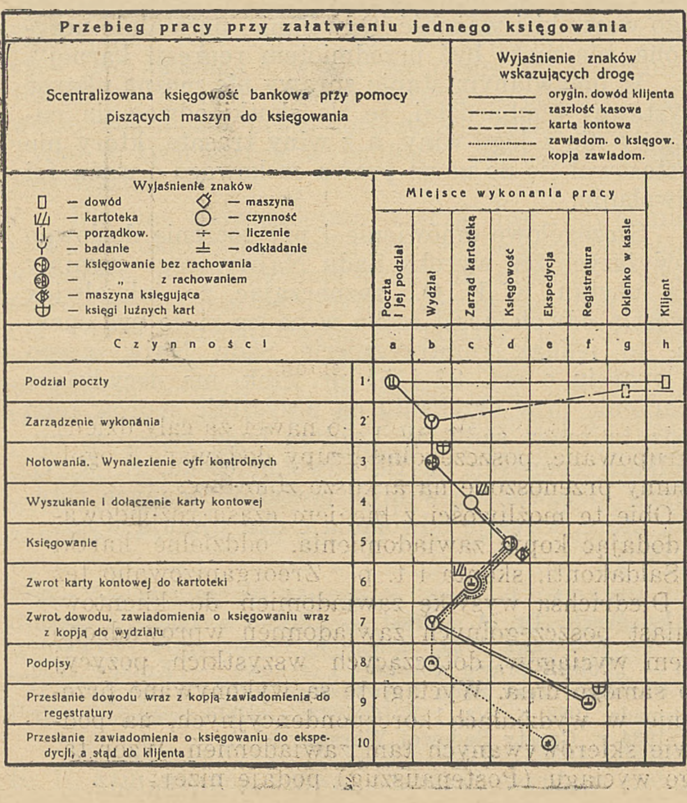
IV. MECHANIZACJA KSIĘGOWOŚCI.

b) Mechanizacja w instytucjach kredytowych.

Mechanizacja pracy w inst. kredyt. jest nakazem chwili. Takie zdanie panuje już od szeregu lat zagranicą. Takiego zdania był kilka lat temu Schacht, prezes Banku Rzeszy, kiedy mówił o reorganizacji banków w Niemczech. Ludzie, stojący blisko instytucyj kredytowych i dobrze znający stosunki w nich panujące, twierdzą, że nigdzie nie marnuje się tyle energji i czasu, jak w tych instytucjach. Niektórzy autorzy polscy i zagraniczni mówią wprost o zachwaszczeniu w tej dziedzinie pracy. Kilkakrotne przepisywanie pozycyj kasowych i memorjałowych jest jeszcze obecnie w wielu inst. kredyt. na porządku dziennym.

O ile więc pytanie, czy mechanizacja wzgl. maszynizacja pracy w inst. kredyt. jest konieczna, nie nasuwa wątpliwości, o tyle pytanie, jak daleko ta mechanizacja ma iść i w jakim kierunku ma zdążać, pozostaje do rozstrzygnięcia. Czy poprzestać tylko na zmechanizowaniu saldakonti, czy też iść dalej. Zależy to, oczywiście od wielkości i typu instytucyj kredytowych. Inaczej zagadnienie zmechanizowania przedstawiać się będzie w wielkich instytucjach, inaczej w mniejszych. Inaczej rozwiążą to zagadnienie banki handlowe, inaczej banki hipoteczne, jeszcze inaczej banki rolne, K. K. O. i t. p.

Jeżeli chodzi specjalnie o kasy oszczędności w Niemczech, to prób zmechanizowania w nich pracy było i jest dużo. Najpierw stosowano w tym celu maszyny t. zw. cyfrowe, t. j. te, które piszą tylko skróty. Konta oznaczane były numerami książeczek wkładkowych. Ponieważ ten sposób okazał się praktycznym w wydziale oszczędnościowym, wprowadzono go również w wydziale żyrowym, przyczem i tu, zamiast nazwiska właściciela konta stosowano numer konta. Z biegiem czasu jednak po pojawieniu się maszyn piszących treść, zaczęto szukać innych dróg.

Kasy oszczędności w Niemczech, jak widać z literatury fachowej, właściwie pierwsze zaczęły maszynizować swoją pracę. Chodziło tu o zmniejszenie kosztów i o przeprowadzenie najdalej idących oszczędności w celu przetrzymania tych kryzysowych czasów. Wielkie banki mniej dbały o to, czy koszty są nieco wyższe lub niższe.

Maszynizacja miała tu tem łatwiejszy wstęp, że w bankach i pokrewnych instytucjach księgowość wogóle wymaga dużo drobiazgowych zapisów. Do tego dochodzi kontrola, która również powoduje wiele pracy. Niektóre rzeczy załatwia się dwukrotnie. Otóż maszyny mogły część tej podwójnej pracy usunąć, gdyż dawały takie gwarancje, jakie ręcznie prowadzona księgowość dawać nie mogła.

Ponieważ szczegółowe omówienie mechanizacji buchalterji i pracy w instytucjach kredytowych wymagałoby całej książki, poprzestać muszę na omówieniu kilku luźnych fragmentów, przyczem będę brał przykłady przeważnie z literatury zagranicznej, jako dla czytelników mniej dostępnej. Polskie prace na ten temat podam w końcu niniejszego artykułu. Zacznę od opisania wg. Grünera zmechanizowanej księgowości w jednym ze średnich banków niemieckich na prowincji. Bank ten poza centralą ma kilkanaście filij. Wydziały są następujące:

1) Kasowy,
2) Przelewowy (P. K. O., żyro, przelewy),
3) Czekowo - wekslowy,
4) Giełdowy,
5) Dewizowy,
6) Ogólny.

Ilość pracy:

1) 1500 pozycyj dziennych,
2) 5000 kont osobowych,
3) Kont rzeczowych jest stosunkowo mało, nie odgrywają więc one większej roli pod względem ilości pracy.

Personel:

1) 5 osób do pracy czysto księgowej,
2) 7 osób do pomocy.

Maszyny: 5 maszyn płaskopiszących Elliot -Fiszera.

Księgowość prowadzona jest metodą zbiorową (scentralizowaną), co polega na równoczesnem księgowaniu każdej tranzakcji w kilku miejscach, np. w dzienniku, na koncie i t. d.

Przebieg pracy:

Zlecenia wpływają pocztą i przez okienka i są skierowywane do odnośnych wydziałów, które po odpowiedniem przygotowaniu dowodów i zleceń przesyłają je do księgowości z adnotacją, czy i jak mają być załatwione. Tu do każdego dowodu musi być wyszukana karta kontowa, poczem dowód wraz z kartą idą do maszyny. Następnie konto wraca do karto-

teki, dowód zaś z zawiadomieniem o księgowaniu i jego kopją do wydziału, który bada prawidłowość zapisu. Po podpisaniu dowód i kopja zawiadomienia idą do registratury, samo zaś zawiadomienie do ekspedycji i stąd do klienta.

Przebieg pracy jednego księgowania przedstawiony jest graficznie na niżej umieszczonym szkicu.

Co do formularzy, stosowanych w tej księgowości, to są one podzielone na 2 grupy, a mianowicie:

1) druki potrzebne przy pracach dziennych,

2) druki potrzebne przy pracach miesięcznych wzgl. rocznych.

Księgi są następujące:

1) Dzienniki oddzielne na „Winien" i „Ma".

2) Księga Główna.

3) Arkusze dziennych bilansów.

Sumy dzienne dostają się do Księgi Głównej, a z tej na arkusze bilansowe. Obie te czynności wykonywane są ręcznie.

Z linjaturą dzienników i innych druków, potrzebnych przy tak prowadzonej księgowości czytelnicy zaznajomią się w związku z omówieniem normalizacji formularzy.

Wiele pracy w kierunku racjonalizacji i mechanizacji księgowości instyt. kredyt. w Niemczech poświęcili Tomanetz i Didrichs. Tomanetz m. in., omawiając techniczny rozwój maszynowej księgowości przebitkowej, wypowiada zdanie, że dopóki życie nie wysunie jakiejś nowej i przez dłuższy czas wypróbowanej metody, należy stosować w inst. kred. specjalne dzienniki amerykańskie na luźnych arkuszach. Dzienniki te o formie tabelarycznej (wzór niżej) z szeregiem rubryk „Winien' i „Ma" mogą być łatwo dodawane przy pomocy odpowiednich maszyn. Końcowe dzienne sumy z tych luźnych arkuszy, jak i u Grünera, przechodzą do zbiorowego arkusza amerykańskiego lub do amerykańskiej Księgi Głównej.

Takie specjalne dzienniki amerykańskie Tomanetz przewiduje dla wszystkich wydziałów manipulacyjnych. Każdy arkusz należy pisać w 5 egzemplarzach, z których:

1-szy egzemplarz pozostaje w danym wydziale w celach ewidencyjnych i innych,

2-gi egzemplarz idzie do księgowości,

3-ci egzemplarz wraz z odnośnemi dowodami do kontroli,

4-ty egzemplarz idzie do Saldokonti,

5-ty egzemplarz nie dostaje się do obiegu. Egzemplarze te są przechowywane i co pewien czas idą do oprawy, tworząc księgę handlową.

Taki podział egzemplarzy daje możność załatwienia pracy z tego samego dnia jednocześnie w kilku miejscach.

Co do samych maszyn, to Tomanetz nie poleca tej lub innej maszyny, jako lepszej, radzi jednak wybierać takie marki, które w danej miejscowości reprezentowane są przez solidnych przedstawicieli, którzy dysponowaliby odpowiedniemi i dobrze urządzonemi warsztatami, mieliby zawsze na składzie zapasowe części rezerwowe maszyny i t. p. Chodzi o to, aby ewentualne defekty w maszynach mogły być natychmiast usuwane i nie powodowałyby przerw w pracach.

Dla księgowania w Saldokonti Tomanetz poleca maszyny płaskopiszące, a to ze względu na ciągłą zmianę kart kontowych, dla innych prac wszelkie maszyny, piszące treść.

Wzór specjalnego dziennika amerykańskiego.

Formularz 12. Dziennik specjalny. Zakup efektów. *10.X.1925.*

Stare saldo	Nr. poz.	Efekty	Efekty Winien	Kurtaż Ma	Podatek obrot. od efekt. Ma		Prowiz. Ma		Konto osobowe Ma	Nazwisko	Nowe saldo	Kontrola
		Z przenies.	73.400.000	92.800	367.000		293.600		72.646.600			
	8952	10 akc. NN	13.200.000	16 500	66.000		52.800		13.064.700	L. Maurer		
	8953	100 „ NN	10 500.000	13.600	52.500		42.000		10.391.900	F. Reiter		
	8954	1000 „ NN	13.000.000	16.300	65.000		52.000		12.866.700			
		Do przenies.	110.100.000	139.200	550.500		440.400		108.969.900			
									*			

Suma oznaczona * powinna się równać sumie, jaką wykazuje księga not, wysyłanych klijentom.

Diedrichs, omawiając w swej książce różne metody pracy, przyjęte w praktyce bankowej w Niemczech, m. in. stwierdza, że główne dążenia idą w kierunku prowadzenia ksiąg źródłowych w ten sposób, aby prowadzenie to nie wywoływało zbytniej pracy, a było wykonywane jednocześnie z innemi robotami. Są tu dwie możliwości:

1) albo załatwia się memorjał (arkusze) razem z zawiadomieniem do klijenta, przyczem memorjał jest kopją, zaś zawiadomienie oryginałem,

2) albo też przeznacza się dla każdej memorjałowej pozycji oddzielną kartkę i załatwia się ją jak wyżej jednocześnie z zawiadomieniem. Kartki te co pewien czas (np. za ½ dnia lub nawet za cały dzień) są grupowane, poszczególne grupy dodawane i ogólne sumy przenoszone na arkusze zbiorowe.

Obie te możliwości z biegiem czasu rozbudowano, dodając kopję zawiadomienia, oddzielne kartki dla Saldakonti, skonta i t. p. Zreorganizowano też wg. Diedrichsa wysyłkę zawiadomień do klientów. Zamiast poszczególnych zawiadomień wprowadzono system wyciągów, dotyczących wszystkich pozycyj tego samego dnia. Wyciągi te są wykonywane przeważnie w wydziałach korespondencyjnych, na podstawie skierowywanych tam zawiadomień. Wzór takiego wyciągu (Postenauszug) podaję niżej:

Z. B. O.
W razie niezgodn. prosimy natychm. nas zawiadomić.

Wyciąg pozycyj X. Banku w Berlinie

Stare saldo		Data	TREŚĆ	Wal.	Obroty		Nowe saldo		
Win.	Ma				Win.	Ma	Win.	Ma	
	5049.50								
		8.2	Czek 82751	8.2	520,—				
Wielmożny		8.2	Przekaz	10.2		1350,—			
K. BECKER		8.2	Efekty	8.2	2980,—				
Berlin		8.2	Wpłaty	9.2		175,—			3074.50
ul.									

* W miejscu, oznaczonem * dodana uwaga: Od czasu ostatniego wyciągu przeprowadziliśmy na koncie Pańskim podane obok pozycje.
Wyciągi należy starannie przechowywać, gdyż wyciągów ogólnych przy zamknięciach okresowych nie wysyłamy.

Przejdę teraz do omówienia projektu kolegi Lewandowskiego prowadzenia rachunkowości bankowej przy pomocy maszyn. Według tego projektu przewidywane są:

a) 3 maszyny księgujące Remington po jednej:
1) w kasie wpłat,
2) w kasie wypłat,
3) dla prowadzenia memorjału.

b) 1 maszyna Burroughs Moon Hopkins z licznikami do sumowania str. „Winien“ i „Ma“ i saldującym licznikiem do dodawania i odejmowania;

c) 1 maszyna Dalton do prowadzenia rachunków głównych.

Na maszynach, pracujących w kasie, pisze się obroty przez kalkę w 6 egzemplarzach, stanowiących:
1) asygnacje (które pozostają u kasjera),
2) stronę „Winien“ r-ku głównego,
3) stronę „Ma“ r-ku głównego,
4) stronę „Winien“ r-ku pomocniczego,
5) stronę „Ma“ r-ku pomocniczego,
6) zbiorówkę.

Na maszynie memorjałowej pisze się 5 egzemplarzy (bez asygnacji).

R-ki główne prowadzone są w księdze luźnych kart, przyczem dla sum debetowych przeznacza się papier biały, a dla sum kredytowych kolorowy. Odcinki r-ków księgi głównej idą na maszynę Dalton, odcinki r-ków pomocniczych na maszynę do kontowania.

Kończąc swoje krótkie omówienie mechanizacji wzgl. maszynizacji księgowości inst. kred., chciałbym zwrócić uwagę na prace W. Jeziorskiego i J. Pilińskiego, w których szczegółowo omówione są próby i projekty mechanizacji księgowości instytucyj kredwe wszystkich wydziałach.

Należy jednak stwierdzić, że tempo mechanizacji w ostatnich czasach jest znacznie wolniejsze.

Racjonalizacja i mechanizacja idą obecnie więcej w kierunku drobnych usprawnień i ulepszeń technicznych, a nie w kierunku pełnej maszynizacji, związanej często ze znaczną redukcją personelu.

(C. d. n.). *Adolf Tytz.*

Działalność Komunalnego Związku Kredytowego i Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu w r. 1933

Komunalny Związek Kredytowy. Liczba członków Komunalnego Związku Kredytowego nie uległa w r. 1933 zmianie i wynosiła 154, w tem komunalnych kas oszczędności 117. Liczba k. k. o. należących do Związku uległa zmniejszeniu o 6, głównie wskutek likwidacji szeregu kas w związku ze zniesieniem odnośnych powiatów. Poza Związkiem pozostają jedynie 3 miejskie kasy oszczędności (1 w woj. poznańskiem i 2 w woj. pomorskiem).

W roku 1933 organizacja Związku została rozszerzona przez utworzenie osobnego Komitetu Rewizyjnego przy Komunalnym Związku Kredytowym, który łącznie z istniejącym już Wydziałem Rewizyjnym Związku obejmuje całość spraw komunalnych kas oszczędności woj. zachodnich. Wydział rewizyjny Związku przeprowadził rewizję w 54 k. k. o. i lustracje w 17 k. k. o. Zadaniem nowoutworzonego Komitetu Rewizyjnego Związku jest badanie wyników rewizyj przeprowadzanych w k. k. o., opracowywanie wytycznych dla działalności k. k. o. i dla Wydziału Rewizyjnego Związku oraz wydawanie w tym celu potrzebnych zarządzeń. W skład Komitetu Rewizyjnego wchodzą delegaci Urzędów Wojewódzkich obydwu województw, delegaci Wydziału (kolegjalnego organu zarządzającego) Komunalnego Związku Kredytowego, delegaci k. k. o., członkowie zarządu i wicedyrektorowie Komunalnego Banku Kredytowego.

Pożyteczna działalność Związku dla komunalnych kas oszczędności wyrażała się pozatem w ścisłej współpracy ze Związkiem Związków k. k. o. w Warszawie we wszystkich sprawach, obchodzących ogół k. k. o., jak sprawa najwyższej granicy odsetek od wkładów i innych lokt pieniężnych, konwersji kredytów rolniczych, likwidacji kredytów specjalnych, rozprowadzonych przez kasy z funduszów banków państwowych, propagandy oszczędności i obchodu Międzynarodowego Dnia Oszczędności.

W związku z ustawą o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi

w zakresie wierzytelności rolniczych oraz utworzeniem Banku Akceptacyjnego, Komunalny Związek Kredytowy, poza pracą nad wyjaśnieniem trybu postępowania przy przeprowadzaniu konwersji, objął pośrednictwo przy konwersji kredytów rolniczych dla kas mniejszych.

Środkiem, służącym do omówienia zagadnień dotyczących k. k. o. w drodze bezpośredniej wymiany myśli przez przedstawicieli zainteresowanych, było zorganizowanie Biura Zjazdów Komunalnych Kas Oszczędności woj. Poznańskiego i Pomorskiego, oraz kilka zjazdów przedstawicieli k. k. o., z czego 2 ogólne dla k. k. o. obydwu województw, oraz 2 okręgowe dla każdego z województw. Na zjazdach poruszano sprawę akcji konwersyjnej, polityki kredytowej k. k. o., zasad płynności, przyznania k. k. o. niektórych uprawnień egzekucyjnych, likwidacji kredytów specjalnych P. B. R. i obniżenia stopy procentowej od kredytów rzemieślniczych B. G. K. Specjalnie należy zwrócić uwagę na rezolucję Okręgowego Zjazdu k. k. o. woj. Pomorskiego w sprawie utworzenia centralnego biura propagandowego przy Komunalnym Związku Kredytowym, które ma prowadzić zbiorową akcję propagandową na rzecz k. k. o.

Uzupełnieniem sprawozdania Komunalnego Związku Kredytowego jest sprawozdanie zbiorowe z działalności komunalnych kas oszczędności województwa poznańskiego i pomorskiego. Mimo niepomyślnych warunków gospodarczych, komunalne kasy oszczędności woj. zachodnich mogą wykazać się przyrostem wkładów, choć nieznacznym. Ogólna suma wkładów (brutto) wzrosła w ciągu roku 1933 o 5.370 tysięcy zł. w stosunku do sumy wkładów na ultimo 1932 (również brutto). Stan wkładów i sald kredytowych na rachunkach bieżących wynosił na koniec 1933 r. 139.088 tysięcy zł. Wzrost uwydatnił się jedynie w grupie wkładów oszczędnościowych, szczególnie wkładów z wypowiedzeniem ponad trzy miesiące. Ilość kont oszczędnościowych wzrosła nieznacznie i wynosi 377.979. Wzrost wkładów trwał do września 1933 r., potem rozpoczął się znaczny spadek. Należy zaznaczyć, że kasy woj. poznańskiego wykazują wzrost wkładów, natomiast kasy woj. pomorskiego nieznaczny spadek.

Działalność kredytowa k. k. o. ograniczała się w roku sprawozdawczym do ściągania udzielonych dawniej pożyczek oraz prolongowania na ulgowych warunkach kredytów zamrożonych. W szczególności obniżył się stan pożyczek krótkoterminowych, t. j. wekslowych, na skrypty dłużne i w rachunkach bieżących. Wzrosły natomiast nieco pożyczki średnio- i dłużej terminowe, a mianowicie pożyczki terminowe pod zastaw papierów wartościowych, pożyczki hipoteczne i komunalne. Ogólny stan kredytów na koniec 1933 r. wynosił 169.355 tysięcy zł. (brutto) wobec 170.965 tysięcy zł. na koniec 1932 (również brutto).

Stan płynności komunalnych kas oszczędności oraz stan ich wypłacalności uległ poprawie i wyrażony w stosunku procentowym pogotowia płatniczego do wkładów à vista wynosił 20,2% wobec 15,9% na koniec 1932 r. Utrzymywanie stosunkowo wysokiego pogotowia płatniczego przy równoczesnem obniżeniu stopy procentowej od kredytów musiało odbić się w sposób ujemny na rentowności kas. Obliczenie dokładne rentowności k. k. o. w r. 1933 nie zostało jeszcze dokonane wobec braku zbiorowego bilansu netto.

Dla ilustracji pożytecznem będzie przytoczyć poniższe zestawienie ważniejszych pozycyj bilansowych w tysiącach złotych:

Rok	Kasa i sumy do dyspozycji	Weksle zdyskontowane	Pożyczki na rach. bież., terminowe, i na skrypty	Pożyczki hipoteczne	Pożyczki komunalne	Kapitały własne	Wkłady, r-ki czek.	Zysk
1931	5.990	68.969	62.586	21.570	27.041	23.763	140.221	773
1932	7.852	64 776	51.592	22.136	32.961	25.590	139.266	274
1933 (brutto)	8.946	62.673	50.354	23.128	33.201	26.354	139 088	?

Oceniając całość działalności k. k. o. na tym terenie należy z uznaniem podkreślić wysoką odporność tych instytucyj na działanie ujemnych czynników położenia gospodarczego kraju i znaczną zdolność przystosowania się do odmiennych warunków, o czem wymownie świadczą przemiany w strukturze bilansowej kas.

Komunalny Bank Kredytowy. Jest to instytucja oparta o Komunalny Związek Kredytowy, który odpowiada za zobowiązania banku całym swoim majątkiem i wszystkiemi dochodami. Udziałowcami Komunalnego Banku Kredytowego na mocy przysługującego prawa i obowiązku są wszyscy członkowie Komunalnego Związku Kredytowego, a członkiem Związku może być każdy powiat i każda gmina miejska woj. poznańskiego, pomorskiego i śląskiego. Wpłaty na kapitał zakładowy członkowie Komunalnego Związku Kredytowego dokonywują, podobnie zresztą jak składki na rzecz Komunalnego Związku Kredytowego, na zasadzie wymiaru podatku gruntowego i budynkowego. Przypadające na poszczególne samorządy udziały mogą wpłacać za nie kom. kasy oszczędności. W praktyce około ¾ kapitału zakładowego zostało wpłacone przez komunalne kasy oszczędności.

Zamierzone podwyższenie kapitału zakładowego Banku do 6 miljonów złotych zostało zaniechane ze względu na sytuację gospodarczą. Obecnie kapitał ten wynosi 2.989,2 tysięcy zł. Ogółem kapitały własne Banku (zakładowy, zapasowy, fundusz amortyzacyjny, inne rezerwy) wynoszą 5.834,4 tysięcy złotych.

Stan wkładów łącznie z saldami kredytowemi na rachunkach bieżących wynosił złotych 28.724 tysiące, w tem na komunalne kasy oszczędności przypada złotych 3.985 tysięcy, (13,9%), na samorządy

333 tysięcy (1,2%). Z uwagi na zadania Banku w dziedzinie gromadzenia rezerw gotówkowych komunalnych kas oszczędności, interesującym jest stosunek lokat komunalnych kas oszczędności w Komunalnym Banku Kredytowym do ogółu rezerw gotówkowych k. k. o. oraz do ogółu lokat k. k. o. w instytucjach finansowych. Stosunek ten jest dla atrakcyjności Komunalnego Banku Kredytowego wielce korzystny i wynosi odpowiednio 44,5% i 55%.

Ogólna suma wkładów w Komunalnym Banku Kredytowym wzrosła w roku 1933 o zł. 3.600 tysięcy. W szczególności wzrosły wkłady komunalnych kas oszczędności, instytucyj publicznych, osób i firm prywatnych, natomiast wkłady związków samorządowych spadły o połowę.

Działalność kredytowa Komunalnego Banku Kredytowego uległa w roku sprawozdawczym nieznacznemu spadkowi, a to głównie w dziale kredytów, krótko — i średnio - terminowych. Ogólna suma udzielonych kredytów, poza pożyczkami długoterminowemi, administrowanemi na rachunek obcy, wynosi 34.976 tysięcy złotych, z czego na kredyty krótko — i średnio - terminowe przypada zł. 21.104 tysięcy, hipoteczne i komunalne długoterm. zł. 6.021 tysięcy, wreszcie komunalne obligacyjne zł. 7.851 tysięcy. Z ogólnej sumy kredytów 26,1% przypada na kredyty dla komunalnych kas oszczędności, 49,5% dla samorządów, wreszcie 24,4% dla innych. Z ogólnej sumy kredytów około 60% przypada na kredyty krótko — i średnioterminowe, przyczem udział K. K. O. w tego typu kredytach wynosi 43,3%.

Dział długoterminowego kredytu komunalnego obligacyjnego nie wykazuje większych zmian wobec istniejącego zakazu nowych emisyj i wyraża się sumą złotych w złocie 7.851,3 tysięcy. Natomiast znaczny wzrost wykazuje dział kredytu długoterminowego gotówkowego; suma kredytów gotówkowych długoterminowych, udzielonych samorządom wynosiła zł. w złocie 4.175,4 tysięcy wobec 3.162,5 tysięcy na koniec 1932, oraz kredytów hipotecznych złotych 1.845,6 tysięcy. Pozatem poważną pozycję w bilansie Komunalnego Banku Kredytowego zajmują pożyczki komunalne i hipoteczne, administrowane na rachunek obcy. Łączna suma tych kredytów wynosiła na koniec 1933 roku 17.084,5 tysięcy złotych.

Charakteryzując ogólnie działalność Banku, należy podkreślić ewolucję, charakteryzującą się stałym spadkiem kredytów krótkoterminowych, których przeważającą formę dotychczas w Banku był rachunek bieżący, na rzecz kredytów długoterminowych. Podobne zjawisko obserwowaliśmy, omawiając pokrótce działalność komunalnych kas oszczędności woj. zachodnich. Są to wyniki kryzysu gospodarczego i konieczności legalizacji stanu faktycznego, jakim było znaczne unieruchomienie kredytów krótkoterminowych. Równoczesna ewolucja w strukturze wkładów oszczędnościowych w kierunku większej popularności wkładów z dłuższym terminem wymówienia umożliwia uporządkowanie i oczyszczenie wierzytelności bankowych.

Pogotowie płatnicze Komunalnego Banku Kredytowego utrzymywane było na b. wysokim poziomie i wynosiło na koniec 1933 roku zł. 4.432,2 tysięcy wobec zł. 2.275,3 tysięcy na koniec 1932 r., a w stosunku procentowym do ogólnej sumy wkładów à vista, sald kredytowych na rachunkach bieżących i banków loro — odpowiednio 48,5% wobec 33%. Nie mogło to pozostać bez wpływu na rentowność instytucji. Czysty zysk Komunalnego Banku Kredytowego za rok 1933 wyniósł zł. 518.114 wobec złotych 577.254 w roku 1932.

M.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszone w Dzienniku Ustaw w miesiącu kwietniu 1934 r.

Dz. Ust. Nr. 17,

poz. 135. Traktat między Polską a Wielką Brytanją o wydanie zbiegłych przestępców, podpisany w Warszawie dnia 11 stycznia 1932 r.

poz. 136. Oświadczenie rządowe z dn. 19.XII.1933 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych tego traktatu.

poz. 137. Rozporządzenie Ministrów Wyznań Religijnych i Ośw. Publ. z dn. 9.II.34 w porozumieniu z Ministrem Spr. Wewn. w sprawie bezpłatnego dostarczania druków dla celów bibljotecznych i urzędowej rejestracji.

Dz. Ust. Nr. 20.

poz. 159. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 6.III. 34 o uchyleniu postępowania doraźnego w sprawach o niektóre przestępstwa.

poz. 160. Obwieszczenie M-ra Skarbu z dn. 20.II.1934 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 11.XII. 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Dz. Ust. Nr. 21.

poz. 161. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 10.III. 1934 o powołanie Urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw Walki z Epidemjami.

poz. 166. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 15.III.34 w sprawie regulaminu Zarządu Głównego i Zarządów Obwodowych Funduszu Bezrobocia.

poz. 168. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 15.III.34 o biurach pośrednictwa pracy Fund. Bez.

Dz. Ust. Nr. 23.

poz. 171. Rozporządzenie Ministrów Poczt i Telegr., Skarbu i Spr. Wewn. z dn. 1.III.34 o wartości znaczków pocztowych do opłat urzędowych przesyłek listowych.

poz. 173. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 9.III. 34 w sprawie zmian w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 26.VI.33 o zasadach obliczenia pomocy instytucjom, zawierającym układy z dłużnikami w zakresie wierzytelności rolniczych.

Dz. Ust. Nr. 24.

poz. 176. Ustawa z dn. 3.III.1934 r. o poborze rekruta w 1934.

poz. 177. Ustawa z dn. 5.III.34 w sprawie zmiany ustawy z dn. 24.III.33 o wypuszczeniu biletów skarbowych.

poz. 178. Ustawa z dn. 5.III.1934 o zmianie ustawy z dn. 25.II.1932 r. w sprawie wykonania planów parcelacyjnych.

poz. 179. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 10.III.34 w sprawie zmiany instrukcji dla komorników.

Dz. Ust. Nr. 25.

poz. 181. Ustawa z dn. 5.III.34 o umorzeniu pożyczek, udzielonych na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych przez powódź w 1927.

poz. 182. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 6.III. 34 o zawieszeniu mocy obowiązującej niektórych postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 18.IX.1927 w sprawie statystyki zmian własności i obciążeń hipotecznych.

poz. 199. Ustawa z dn. 9.III.34 o ustalaniu granic nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego.

poz. 200. Ustawa z dn. 10.III.34 w sprawie zmian w ustawie z dn. 9.III.1932 o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej.

poz. 203. Ustawa z dn. 10.III.34 w sprawie zmiany rozporządzenia Prez. Rzeczp. z dn. 15.VII.1927 o izbach przemysłowo - handlowych.

poz. 207. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 23.III.34 wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych o zmianie § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 8.XI.29 o ruchu cudzoziemców.

poz. 208. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 24.III.34 w sprawie zniesienia ekspozytur urzędów wojewódzkich.

Dz. Ust. Nr. 27.

poz. 219. Ustawa Skarbowa z dn. 13.III.34 na okres od 1 kwietnia 1934 do 31 marca 1935.

Dz. Ust. Nr. 28.

poz. 220. Ustawa z dn. 13.III.34 o oddaleniu budowli składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linji kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych.

poz. 221. Ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

poz. 222. Ustawa z dn. 15.III.34 o dodatkowym kredycie na rok 1933/34.

poz. 223. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 26.III. 34 o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1935.

poz. 229. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 27.III. 34 o wypuszczeniu biletów skarbowych.

poz. 234. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 27.III.34 w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe.

* * *

Kontrola nad wysokością płaconych przez K. K. O. odsetek.

Jak wiadomo, ustawą z dnia 29 marca 1933 (Dz. Ust. R. P. Nr. 29 poz. 255) Minister Skarbu został upoważniony do ustalenia w drodze rozporządzeń najwyższej granicy odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych w komunalnych kasach oszczędności i spółdzielniach, z tem ograniczeniem, że granica ta w żadnym wypadku nie może być niższa od stopy płaconej od wkładów przez P. K. O. powiększanej o 1/5 tej stopy. Ustawą tą ponadto został upoważniony Minister Skarbu, ewentualnie w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych do ustalenia zasad i sposobu wykonywania kontroli wysokości płaconych przez wspomniane instytucje odsetek, tudzież do ustalenia zasad pokrywania kosztów tejże kontroli, które ponosić będą instytucje kontrolowane.

Na mocy tej ustawy, Minister Skarbu rozporządzeniem z dn. 30 listopada 1933 ogłoszonem w Nr. 94 Dz. Ust. R. P. pod poz. 733 ustalił maksymalną granicę odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych na 5½% w odniesieniu do kas większych, a na 6½% dla kas mniejszych (posiadających mniej niż 500 tys. zł. wkładów) oraz wszystkich spółdzielni i gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych. W myśl tego rozporządzenia kasy oszczędności, miały przedłożyć Ministrowi Skarbu projekty zróżniczkowania w granicach powyżej ustalonych stopy procentowej od poszczególnych kategoryj wkładów. Przedłożony przez Związek Związków K. K. O. imieniem wszystkich kas oszczędności odnośny projekt zróżniczkowania stopy procentowej uzyskał w swoim czasie zatwierdzenie Ministra Skarbu i został zamieszczony w Nr. 24 „Oszczędności" z r. ub.

Jeśli natomiast chodzi o wykonywanie kontroli nad wysokością płaconych odsetek, to sprawę tę reguluje świeże rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 23 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o zasadach i sposobie wykonywania kontroli wysokości odsetek płaconych przez komunalne kasy oszczędności i gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe od wkładów i innych lokat pieniężnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 29 poz. 245). W tymże samym Dzienniku Ustaw zostało ogłoszone podobne rozporządzenie Ministra Skarbu w sprawie wykonywania kontroli nad spółdzielniami. Nas oczywiście interesuje pierwsze rozporządzenie i do jego omówienia się ograniczymy.

W myśl § 1 tego rozporządzenia kontrola wysokości odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych płaconych przez komunalne kasy oszczędności została powierzona terytorjalnie właściwym związkom rewizyjnym K. K. O. a mianowicie:

1) Związkowi Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie w odniesieniu do k. k. o. wojewojewództw centralnych i wschodnich;

2) Związkowi Polskich Kas Oszczędności we Lwowie w odniesieniu do k. k. o. województw południowych, Galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie i Ukraińskiej Szczadnyci w Przemyślu;

3) Komunalnemu Związkowi Kredytowemu w Poznaniu — w odniesieniu do k. k. o. województw poznańskiego i pomorskiego oraz Krajowej Kasy Pożyczkowej w Poznaniu (Wojewódzkiego Banku Pożyczkowego) oraz

4) Związkowi Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Śląskiego w odniesieniu do kas dzielnicy śląskiej.

Kontrolę nad wysokością odsetek płaconych przez gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe rozporządzenie omawiane powierza Państwowemu Bankowi Rolnemu.

Związki rewizyjne, w myśl § 3 cytowanego rozporządzenia mają obowiązek przynajmniej raz do roku dokonać rewizji w poddanych ich kontroli instytucjach. Rewizja ma obejmować dokładne sprawdzenie ksiąg, dokumentów i korespondencji, odnoszących się do wkładów i innych lokat pieniężnych. W razie stwierdzenia przekroczenia maksymalnych granic oprocentowania, ustalonego na zasadach wspomnianego wyżej rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 30 listopada 1933 instytucje kontrolujące winny sporządzić szczegółowy protokuł i przesłać go bezzwłocznie Ministrowi Skarbu. Odpis protokułu otrzymuje instytucja rewidowana. O ile rewizja żadnego uchybienia nie stwierdzi, sporządzanie protokułu nie jest konieczne. Oczywiście obowiązkowi rewizji winna się poddać każda kasa oszczędności niezależnie od tego czy jest członkiem danego związku rewizyjnego. Jeśli chodzi o gminne kasy pożyczkowo oszczędnościowe, to będą one rewidowane przez Państwowy Bank Rolny w okresach według uznania tegoż Banku.

Poza obowiązkiem poddania się rewizji z ramienia związku rewizyjnego komunalne kasy oszczędności obowiązane są sporządzać z końcem każdego kwartału kalendarzowego, a więc na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia wykazy, obejmujące stopę procentową, jaką płaci dana Kasa od różnych typów wkładów i innych lokat pieniężnych. Wykazy te winny być przesłane do właściwego związku kontrolującego w ciągu pierwszych 15 dni następnego kwartału. Takież wykazy mają przesyłać Bankowi Rolnemu Gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe.

Pozatem rozporządzenie omawiane poddaje poniekąd wysokość płaconych przez Kasy odsetek pod kontrolę społeczeństwa. Mianowicie zobowiązuje ono wszystkie K. K. O. (również i gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe) aby najpóźniej w ciągu dni 15 od daty wejścia w życie rozporządzenia, t. j. do dn. 24 kwietnia 1934 r. umieściły w swych lo-

kalach na widocznem miejscu obwieszczenie, wykazujące stopę procentową, jaką płaci dana instytucja od wkładów i innych lokat pieniężnych. Oczywiście, o ile osoba trzecia np. konkurująca instytucja, zauważy że w obwieszczeniu tego rodzaju K. K. O. podała za wysoką stopę procentową, przekraczającą granice ustalone przez Ministra Skarbu, będzie mogła zwrócić się z odpowiednią skargą.

Jeżeli chodzi o sankcje nieprzestrzegania przepisów regulujących najwyższe granice płaconych odsetek, to zostały one określone w art. 4 cytowanej na wstępie ustawy z dn. 29 marca 1933 r. W myśl tego artykułu, kto narusza postanowienia rozporządzeń wydanych na podstawie tejże ustawy podlega karze grzywny do 1000 zł.

Zauważyć w końcu należy, że według ustawy z dn. 29 marca 1933 rozporządzenie wykonawcze miało określić również zasady pokrywania kosztów kontroli; omawiane jednak rozporządzenie żadnych w tym przedmiocie wskazówek nie zawiera.

W identyczny sposób została uregulowana sprawa kontroli nad spółdzielniami, która poruczona została Przewodniczącemu Rady Spółdzielczej, z tem, że w odniesieniu do spółdzielni związkowych, Przewodniczący Rady Spółdzielczej może powierzyć kontrolę właściwemu związkowi rewizyjnemu.

Protesty weksli przez pocztę.

Ukazało się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 marca 1934 r. w porozumieniu z Ministrami Poczt i Telegrafów o protestowaniu weksli przez urzędy i agencje pocztowe (Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 234). Na podstawie tego rozporządzenia **urzędy i agencje pocztowe będą mogły z dn. 1 kwietnia 1934 r. sporządzać protesty weksli z powodu niezapłacenia sumy nie przewyższającej 2.000 zł.** Pozatem niektóre urzędy pocztowe będą mogły również uzyskać zezwolenie na protesty weksli z powodu niezapłacenia i ponad sumę 2.000 zł. lub z powodu nieprzyjęcia wekslu niezależnie od wysokości sumy. Jednakże urzędy i agencje pocztowe nie będą protestować następujących kategoryj weksli:

1) jeżeli weksel jest wystawiony w języku niepaństwowym. Wyjątek stanowią weksle wystawione na terytorjum obowiązywania art. 2 ustawy z 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73 poz. 724) t. j. a) w języku ruskim w województwach: lwowskiem, tarnopolskiem, stanisławowskiem, wołyńskiem i poleskiem, b) w języku białoruskim w województwach: poleskiem, nowogródzkiem, wileńskiem oraz powiatach grodzieńskim i wołkowyskim, c) w języku litewskim w powiecie święciańskim i gminach z większością litewską dawnego powiatu trockiego, oraz d) w języku niemieckim na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego. Weksle wymienione powyżej wolno poczcie protestować, jak każde inne.

2) jeżeli weksle wystawione są zagranicą lub na walutę obcą,

3) jeżeli wystawione są na obszarze wolnego m. Gdańska, choćby w walucie polskiej,

4) jeżeli weksel jest zaopatrzony adresem w potrzebie lub przyjęciem w potrzebie,

5) jeśli protest ma być sporządzony po przedstawieniu kilku egzemplarzy tego samego weksla lub oryginału i odpisu weksla.

Sposoby przesyłania weksli listem zleceniowym, opłaty pocztowe i t. p. (uregulowane ordynacją pocztową) pozostają bez zmian.

Zlecenia inkasowe przez pocztę.

Rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z 29 grudnia 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 9 1934 poz. 75) wprowądzono do ordynacji pocztowej przepisy o zleceniach inkasowych.

Celem instytucji zleceń inkasowych jest inkasowanie drobnych kwot pieniężnych bez potrzeby dołączenia dokumentu, stwierdzającego istnienie długu (np. weksel, czek i t. p.). Na podstawie jednego zlecenia inkasowego można zainkasować należność nieprzekraczającą zł. 50.

Kwota zlecenia inkasowego może być podwyższona do 10.000 zł. w wypadku, gdy ogólna suma przekazana przez nadawcę do inkasa wynosi rocznie ponad 20.000.000 zł.

Zlecenie inkasowe musi być nadane w urzędzie pocztowym w kopercie otwartej, zaadresowanej do tego urzędu pocztowego, który zlecenie ma wykonać.

Na jedno zlecenie inkasowe nie wydaje poczta pokwitowań. Natomiast przy kilku zleceniach, jeśli nadawca nadaje je przy spisie zleceń otrzymuje drugi egzemplarz spisu potwierdzony datownikiem i podpisem urzędnika przyjmującego.

Zlecenia inkasowe przeznaczone dla odbiorców tej miejscowości, w której jest urząd pocztowy mogą być nadane w jednej kopercie w ilości do 10 sztuk. Zlecenie inkasowe wypełnia nadawca. Do zlecenia winien dołączyć przekaz inkasowy lub blankiet P. K. O.

Za wykonanie zlecenia poczta pobiera opłatę taryfową.

Przy zleceniach inkasowych poczta może przyjąć częściową zapłatę, jeśli adresat tego sobie życzy, oraz o ile nadawca zlecenia inkasowego na odwrotnej jego stronie umieścił pozwolenie zainkasowania określonej sumy mniejszej lub zaofiarowanej przez dłużnika.

Kwotę zainkasowaną na podstawie jednego zlecenia wysyła poczta nadawcy natychmiast. Jeśli w jednej kopercie wysłano kilka zleceń przy spisie zleceń inkasowych przekazuje się jednym przekazem inkasowym lub blankietem nadawczym P. K. O. dopiero po zainkasowaniu wszystkich zleceń, wymienionych w spisie, jednak nie później, jak po upływie 14 dni od dnia otrzymania zlecenia inkasowego przez pocztę, która je wykonuje.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 lutego 1934 r.

Kronika Krajowa

Współpraca K. K. O. ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego.

W gmachu własnym Związku Nauczycielstwa Polskiego odbyło się dnia 12 b. m. posiedzenie Warszawskiej Okręgowej Sekcji Pracy i Wychowania Spółdzielczego i Gospodarczego z udziałem przedstawicieli organizacyj i instytucyj spółdzielczych i oszczędnościowych.

Z ramienia Związku Miejskich i Powiat. Kas Oszczędności wziął w niem udział inspektor Związku p. Fr. Świderski.

Na posiedzeniu omówiono zasady organizacji prac Sekcyj okręgowej, stołecznej i powiatowych oraz zorganizowanie Kursu dla przewodniczących sekcyj powiatowych, który odbędzie się, prawdopodobnie, w drugiej połowie czerwca r. b.

Z zadań konkretnych wysunęły się na czoło sprawy należytego zorganizowania i prowadzenia Szkolnych Kas Oszczędności i Spółdzielni uczniowskich na terenie każdej szkoły powszechnej.

Prace przygotowawcze prowadzone są w szybkiem tempie. Zagadnieniu wychowania spółdzielczego i gospodarczego młodego pokolenia Związek Nauczycielstwa Polskiego poświęca dużo uwagi, a inicjatywa ta, niewątpliwie, znajdzie należyte i powszechne zrozumienie, uznanie i pomoc.

Jubileusz 75-letni K. K. O. powiatu Gnieźnieńskiego.

W dniu 10 marca r. b. Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Gnieźnieńskiego w Gnieźnie obchodziła uroczyście 75-letni jubileusz swego istnienia. Po Mszy Św. w kościele farnym odbyło się w sali sejmiku powiatowego posiedzenie Rady Kasy przy współudziale delegatów władz, instytucyj oraz społeczeństwa, którzy składali Kasie życzenia dalszego pomyślnego rozwoju. W imieniu Komunalnego Związku Kredytowego i Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu przemawiał p. prezydent Barciszewski, Prezes Związku. Po ukończeniu przemówień dyrektor Kasy p. Jenek wygłosił obszerny referat, obejmujący historję Kasy od chwili jej założenia.

Po zamknięciu posiedzenia odbyło się gościnne przyjęcie u p. starosty Suskiego.

Budżet na rok 1934/35.

W Nr. 27 z 29 marca 1934 r. Dziennika Ustaw R. P. (poz. 219) opublikowano ustawę skarbową na okres od 1 kwietnia 1934 r. do 31 marca 1935. Ustawa skarbowa w art. 1 upoważnia Rząd do czynienia wydatków zwyczajnych administracji państwowej do kwoty zł. 2.083.882,170 zł. oraz nadzwyczajnych do kwoty 72.840.240 zł., czyli razem do kwoty zł. 2.156.722.410. Art. 2 określa rozchody: 1) zwyczajne przedsiębiorstw państwowych w kwocie zł. 296.372.650, nadzwyczajne w kwocie zł. 31.213.990, 2) monopoli państwowych zł. 437.998.700 i 3) funduszów państwowych zł. 219.840.330. Na pokrycie ustalonych wydatków administracji państwowej oraz dopłat do przedsiębiorstw państwowych i funduszów państwowych, które to wydatki wynoszą łączną kwotę zł. 2.184.552.590, art. 3 ustawy skarbowej przewiduje następujące wpływy:

1) dochody administracji państwowej (podatki, opłaty i t. p.) zł. 1.236.635.520,

2) pozostałość z wpływów Pożyczki Narodowej zł. 175.000.000.

3) wpłaty do Skarbu od przedsiębiorstw państwowych zł. 60.123.630.

4) wpłaty do Skarbu od monopoli państwowych zł. 646.195.000.

5) wpłaty do Skarbu z funduszów państwowych zł. 18.300.000.

Razem przewidywane dochody mają dać sumę zł. 2.136.254.150, a zatem budżet jest deficytowy o zł. 47.298.440. O ile wydatki ustalone w budżecie nie znajdą pokrycia w dochodach, Rząd upoważniony jest do ich pokrycia z rezerw skarbowych lub w drodze operacyj finansowych.

Art. 4, 5 i 6 dotyczą sposobów wydatkowania, zawierają t. zw. virement t. j. prawo przenoszenia kredytów budżetowych oraz prawo otwierania nowych kredytów względnie podwyższania wydatków.

Art. 8 dotyczy bezprocentowego kredytu w Banku Polskim, który służyć ma jako fundusz obrotowy Skarbu Państwa.

Zestawienie cyfrowe budżetu na r. 1934/35 przedstawia się następująco:

CZĘŚĆ	Wydatki (zwyczajne i nadzwyczajne)	Dochody (zwyczajne i nadzwyczajne)
A. Administracja	**2.156.722.410**	**1.411.635.520**
1) Prezydent	2.802.250	202.170
2) Sejm	6.064.300	229.730
3) Senat	1.629.140	6.560
4) Kontrola Panstwowa. . . .	4.869.120	142.500
5) Prezydjum Rady Ministrów .	3.128.000	1.750
6) Ministerstwo Spraw Zagran.	40.217.500	13.160.000
7) „ „ Wojsk.	761.700.000	3.818.800
8) „ „ Wewn.	197.167.410	22.554.370
9) „ Skarbu . . .	116.316.350	1.225.109.850
10) „ Sprawiedliw. .	91.640.000	67.868.000
11) „ Przem. i Hand.	40.434.420	17.612.390
12) „ Komunikacji. .	19.471.000	2.807.000
13) „ Roln. i Ref. R.	41.274.300	3.218.750
14) „ W. Rel. i O. P.	311.558.130	3.900.320
15) „ Opieki Społecz.	64.664.150	3.000.000
16) „ Poczt i Telegr.	1 216.340	3.330
17) Emerytury i zaopatrzenia . .	157.000.000	48.000.000
18) Renty inwalidzkie i pensje. .	102.900.000	—
19) Długi Państwowe	192.670.000	—
B. Przedsiębiorstwa i Zakłady .	**9.626.180**	**60.123.630**
C. Monopole	—	**646.195.000**
1) Solny	–	50.025.000
2) Tytoniowy.	—	340.000.000
3) Spirytusowy	—	220.675.000
4) Loterja państwowa.	—	20.055.000
5) Zapałczany	—	15.440.000
D. Fundusze	**18.204.000**	**18.300.000**
Razem A + B + C + D .	**2.184.552.590**	**2.136.254 150**

Przejęcie K. K. O. m. Wielenia przez K. K. O. pow. Czarnkowskiego.

Na zasadzie uchwał korporacyj miejskich miasta Wielenia i Rady Powiatowej w Czarnkowie, zatwierdzonych przez wojewodę Poznańskiego, jako władzę nadzorczą zarządzeniem z dnia 9 marca 1934 r., wydanem na podstawie uchwały Izby Wojewódzkiej, została Komunalna Kasa miasta Wielenia w Wielneiu n/N. przejęta z dniem 1 kwietnia 1934 r. przez Komunalną Kasę Oszczędności powiatu Czarnkowskiego w Czarnkowie i przekształcona na oddział Kasy przejmującej.

W ten sposób po zlikwidowaniu w 1933 r. K. K. O. miasta Gostynia (przejęta przez K. O. pow. Gostyń), powiatu Koźmińskiego (przejęta przez K. O. pow. Krotoszyńskiego), powiatu Ostrzeszowskiego (przez K. O. pow. Kępno), pow. Strzelneńskiego (przez K. O. pow. Mogilno), powiatu Grodziskiego (przez K. O. pow. Nowotomyśl) i pow. Śmigielskiego (przez K. O. pow. Kościan) oraz po zlikwidowaniu z dniem 1.I.1934 r. K. O. pow. Odolanowskiego, przejętej przez K. O. pow. Ostrów — liczba Kas na terenie Związku Poznańskiego zmniejszyła się o 8 i wynosi 116, wliczając w to pomorską wojewódzką K. K. O.

Ponadto w roku bież. nastąpi przejęcie Kasy pow. Pleszewskiego przez K. K. O. powiatu Jarocińskiego. W miejsce przejętych Kas powstały wszędzie (wyjątek K. O. pow. Grodziskiego) oddziały Kas przejmujących.

Wkłady w spółdzielniach kredytowych.

Według biuletynu Państwowej Rady Spółdzielczej z dnia 5 marca b. r. suma wkładów oszczędnościowych w 5060 spółdzielniach, należących do związków rewizyjnych, wynosiła w dniu 1 stycznia 1934 r. 254.415.000 zł. (w końcu poprzedniego kwartału — 264.126.000 zł.), czyli zmniejszyła się o 9.711.000 zł. (spadek o 3,7%).

Również ilość osób oszczędzających zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim kwartałem o 7.805 wkładców, a mianowicie z 538.257 na 530.452 (spadek o 1.5%). Przeciętna wysokość wkładu zmalała więc z 490 na 480 zł. na 1 wkładcę.

Zadłużenie członków z tytułu zaciągniętych pożyczek wynosi 475.377.000 zł. czyli o 4.522.000 zł. mniej, niż w kwartale poprzednim.

Wiadomości zagraniczne

Międzynarodowy Kongres filmu wychowawczego.

Tegoroczny kongres filmu wychowawczego odbędzie się w Rzymie w czasie od 19 — 25 kwietnia równocześnie z posiedzeniem stałego Komitetu Instytutu Międzynarodowego Oszczędności. Kongres zostaje zwołany przez Międzynarodowy Instytut Filmu Wychowawczego (I. C. E.), założony w r. 1928 przez rząd włoski, jako organ Ligi Narodów. Instytut rozporządza bogatym materjałem filmowym, śledzi odnośne ustawodawstwo w poszczególnych państwach, studjuje kinematografję fachową pod względem technicznym i artystycznym, posiada bogatą bibljotekę fachową i wydaje czasopismo fachowe „Revue Internationale du Cinématographe Educatif" w językach włoskim, francuskim, angielskim, niemieckim i hiszpańskim, a od 1932 r. nadto biuletyn informacyjny w 3 językach, wreszcie przygotował do druku obszerną encyklopedję filmową, obejmującą przeszło 6.000 pojęć. Usiłowania I. C. E., aby film kulturalny mógł obiegać we wszystkich państwach, zostały częściowo uwieńczone powodzeniem, albowiem konferencja dyplomatyczna w Genewie uchwaliła, aby filmy kulturalne wolne były od wszelkich opłat celnych. Jednakże praktyczna realizacja tej konwencji zależy od jej ratyfikowania przez zainteresowane państwa. W związku z tem I. C. E. zamierza wydać międzynarodowy katalog wszystkich filmów wychowawczych.

Program Kongresu obejmuje trzy różne sekcje:

1. Nauczanie (metodologja filmowego i psychologicznego wychowania dziecka, film w nauczaniu szkolnem, film a życie zawodowe i technika, film w życiu rolnictwa).

2. Wychowanie (film na usługach higjeny i profilaktyki społecznej, film a wychowanie narodowe, państwo a film, zagadnienia techniczne rozpowszechniania w obrębie krajów i między państwami filmów naukowych i wychowwaczych). Jako trzeci poddział tej sekcji wyznaczono temat **„Opieka społeczna i oszczędność", gdzie będą poruszone następujące sprawy: opieka społeczna i oszczędność jako czynniki porządku społecznego i postępu oraz ich propaganda filmowa; film a zadania wychowawcze kas oszczędności; filmy propagandowe dla ludności wiejskiej; film jako środek w walce z nieprodukcyjną tezauryzacją i jako pomoc przy wychowaniu gospodarczem publiczności; współpraca między kasami oszczędności a innemi instytucjami społecznemi w dziele popierania filmów wychowawczych.**

3. Film w życiu narodu (przyszłość filmu w życiu duchowem i społecznem; międzynarodowe problemy filmu mówionego i dźwiękowego; film na usługach porozumienia między narodami; film a metody cenzury; stosunek filmu do religji i t. d.).

W pracach sekcji 2-giej Kongresu wezmą udział członkowie stałego Komitetu M. Inst. Oszczędności.

(Ze „Sporitelni Obzor" Nr. 3).

Projekt funduszu gwarancyjnego w Szwecji.

Minister Skarbu wniósł projekt ustawy o utworzeniu wspólnego Funduszu gwarancyjnego, mającego wzmocnić bezpieczeństwo wkładów we wszystkich kasach oszczędności w Szwecji. W myśl tego projektu kasy winny wpłacać na rzecz Funduszu wkładkę roczną w wysokości 0,02% wkładów do czasu, póki Fundusz nie osiągnie kwoty 10 miljonów koron, wliczając oprocentowanie 4% rocznie. Suma ta byłaby zebrana w ciągu lat 11. Po tym terminie połowa dochodu funduszu szłaby na jego powiększenie, połowa zaś byłaby rozdzielana pomiędzy kasy oszczędności; skoro fundusz osiągnie 30 miljonów koron, wszystkie dochody będą rozdzielane pomiędzy kasy.

W uzasadnieniu projektu Minister zaznaczył, że gdyby nawet było prawdą, że wskutek przymusowej reglamentacji sprawy ubezpieczenia wkładów kasy dobrze prowadzone będą musiały odpowiadać za kasy administrowane wadliwie, to mimo wszystko wzgląd na wspólne interesy kas wszystkich ma wagę decydującą.

Represje przeciwko ucieczce kapitałów z Niemiec.

Pomimo ostrych zarządzeń ucieczka kapitałów z Niemiec trwa w dalszym ciągu. W związku z tem minister gospodarstwa Rzeszy zaostrzył te przepisy. W motywach zarządzenia stwierdzono, że w ostatnich czasach wycofane zostały z Niemiec zagranicę bardzo znaczne sumy w postaci towarów lub na podstawie szeregu tranzakcyj towarowych z firmami zagranicznemi. Wszystkie te poczynania na podstawie nowego rozporządzenia pociągną za sobą surowe kary w postaci długoterminowego więzienia. Jednocześnie minister gospodarstwa podjął zarządzenia, zmierzające do zapobieżenia wszelkim operacjom finansowym na podstawie kompensacyj osób opuszczających Niemcy i przenoszących się na stałe zagranicę.

Przeobrażenia walutowe w Europie.

W latach ostatnich sytuacja większości walut w Europie uległa radykalnym zmianom. Ograniczenia dewizowe, zawieszenie „gold standardu", wreszcie dewaluacja — oto skutki kryzysu w dziedzinie walutowej.

Poniżej podajemy najważniejsze daty zaczerpnięte ze statystyki Ligi Narodów, ilustrujące przeobrażenia walutowe w krajach Europy, które weszły na drogę najbardziej radykalną, zrywając świadomie z parytetem złota i wprowadzając dewaluację.

	Data zaniesz-czenia „Gold standardu"	Data wprowadzenia ograniczeń dewizowych	Początek deprecjacji	% deprecjacji walut w końcu 1933 r.
Anglja	21.IX.1931	—	21.IX 1931	—32.70
Irlandja	26.IX.1931	—	IX.1931	—32.70
Danja	29.IX.1931	18.XI.1931	IX.1931	—35 61
Norwegja	29.IX.1931	—	IX.1931	—38.61
Szwecją	29.IX.1931	—	IX.1931	—36.67
Finlandja	12.X.1931	—	XI.1931	—42.31
Portugalja	31 XII.1931	21.X.1922	X.1931	—32.16
Grecja	26.IV.1932	28.IX.1931	IV.1931	—56.32
(St. Zjedn.)	6.III 1933	6.III.1933	19.IV.1933	—36.10
Estońja	28.VI.1933	18.XI.1931	28.VI.1933	—32.25
Austrja	5.IV.1933	9.X.1931	IX.1931	—21.10
Jugosławja	17.X.1932	7.X.1931	X.1932	—21.41
Hiszpanja	—	18.V.1931	1920	—57.57

W Austrji deprecjacja schillinga rozpoczęła już w końcu 1931 r., mimo że oficjalne porzucenie parytetu złota nastąpiło dopiero w I połowie 1933. W Jugosławji oficjalny kurs Dinara utrzymywany jest na poziomie parytetu. Jednakże od 17 paźdz. 1932 Bank Narodowy ustanowił premję ponad parytet dla wszystkich tranzakcyj dewizowych. Jeżeli zaś chodzi o Hiszpanję, to nie przywrócono tam urzędowo parytetu złota po wojnie i od 1920 r. mamy tam stałą dewaluację Pesety.

Poza temi 12 krajami, które wkroczyły na drogę dewaluacji urzędowej, istnieje w Europie 6 państw, które nie odstąpiły od parytetu złota, jednakże wprowadziły ograniczenia dewizowe. I tak Niemcy wprowadziły je 13.VII.1931, Węgry 17.VII.1931, Łotwa 8.X.1931, Bułgarja 15.X.1931 i Rumunja 17.V.1932. Zaliczyć tu należy również Czechosłowację, gdzie kontrolę dewiz wprowadzono 26.IX.1931, a 17.II.1934 obniżono parytet złoty korony na 83,34% dawnego parytetu. Z pośród tych państw waluta bułgarska wykazywała na 31. XII.1933 r. deprecjację o 3,85% w stosunku do parytetu złota, łotewska — o 2.05% i rumuńska o 1,52%.

Tak więc mamy obecnie w Europie 9 państw, w których funkcjonuje system waluty złotej (goldstandard) bez ograniczeń dewizowych: Albanja, Belgja, Gdańsk, Francja, Holandja, Litwa, Polska, Szwajcarja i Włochy. Jednakże należy tu zaznaczyć, że frank albański stracił ostatnio na kursie (koniec lutego b. r.) 1,08%.

Przegląd wydawnictw

„Przegląd Oszczędnościowy".

Ukazało się w druku nowe pismo, poświęcone zagadnieniom z dziedziny oszczędności „Przegląd Oszczędnościowy". Czasopismo pomyślane jest jako kwartalnik, wydawcą jest „Centralny Komitet Oszczędnościowy R. P.", na którego czele stoi p. Prezes Dr. H. Gruber. Przewodniczącym Komitetu redakcyjnego jest p. prof. T. Brzeski, redaktorem p. W. Dobrzyński, Sekretarz C. K. O.

Nr. 1 „Przeglądu" na 90 stronach zawiera następujące działy: ogólny, specjalny, rozmaitości, drobne wiadomości, kronika, statystyka i bibljografja.

Celem „Przeglądu" — jak pisze we wstępie p. Prezes Gruber — jest przedewszystkiem omawianie z punktu widzenia naukowego zagadnienia kapitalizacji, a w drugim rzędzie informowanie o aktualnych sprawach z dziedziny oszczędnictwa.

W działach artykułowych zabierają głos: Prof. A. Krzyżanowski — „Oszczędności rzeczowe i pieniężne", Prof. F. Ravizza — „Międzynarodowy Instytut Oszczędnościowy", R. Seidler — „Fundusz polskiego rynku pieniężnego", J. Kwieciński — „Kasy spółdzielczo - budowlane", Prof. W. Góra — „O jednolitości bilansów w K. K. O.", R. Chodnikiewicz — „Kilka uwag o propaganodzie K. K. O.".

W dziale „Rozmaitości" na uwagę zasługuje obszerna notatka o Kasach Oszczędności w Rosji Sowieckiej. Szereg wiadomości z ruchu oszczędnościowego zagranicą i w kraju oraz statystyka oszczędności w niektórych państwach, wyczerpują bogatą treść N-ru 1-go „Przeglądu".

Szata zewnętrzna wydawnictwa jest gustowna, a niska prenumerata udostępnia wydawnictwo nawet szerszemu ogółowi ludzi interesujących się oszczędnictwem w Polsce.

„Czasopismo Kas Oszczędności".

Nr. 4 miesięcznika Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu zawiera w dziale artykułów: L. Barciszewskiego — „Rola i zadanie Komunalnych Kas Oszczędności Ziem Zachodnich", Dr. Z. Witkowskiego — „Tryb postępowania przy zawieraniu układów konwersyjnych" cz. V., Fr. Sella — „Zastępstwo prawne podmiotów majątku kościelnego w b. dz. pruskiej", Mgr. A. Macholza — „Zaskarżenie czynności dłużnika jako środek obronny wierzyciela" oraz Sprawozdanie z Sejmiku Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu. Pozatem zwykłe działy: Nowe ustawy i rozporządzenia, sprawy podatkowe i stemplowe. Przegląd orzecznictwa sądowego. Kronika krajowa. Kalendarzyk giełdowy i dywidendowy oraz Przegląd wydawnictw.

Nr. 3 „Vesnika" Związku K. O. Królestwa Jugosławji.

Wyszedł z druku Nr. 3 „Vesnika", kwartalnego organu Związku Kas Królestwa Jugosławji.

Na treść pisma składają się artykuły: „Komunalne Kasy Oszczędności a rozporządzenie o ochronie instytucyj finansowych i ich wierzycieli" zawierający również memorjał Związku K. O. do ministerstwa przemysłu i handlu wraz z projektem rozporządzenia o ochronie komunalnych kas oszczędności; „Niemieckie Kasy Oszczędności i banki"; „Popieranie przez państwo tworzenia oszczędności we Francji". Pozatem zeszyt zawiera sprawozdanie z zebrania Związku Kas Oszczędności, przegląd oszczędnościowy krajowy i zagraniczny, statystykę operacyj kas oszczędności Banowiny Drawskiej, dział przepisów prawnych i b. bogaty dział bibljograficzny, zawierający m. in. przegląd artykułów z zakresu oszczędności ogłoszonych w prasie codziennej i perjodycznej.

„Sporitelni Obzor".

Organ Związku czechosłowackich Kas Oszczędności w Nr. 3 z marca r. b. zawiera sprawozdanie z zebrania Rady Związ-

ku K. O. („Svazu“) poświęconego głównym zadaniom gospodarczym doby bieżącej. Artykuły: F. Mengera — „Instytucja emisyjna a życie gospodarcze“, Dr. E. Roosa — „Uwagi o sytuacji wierzycieli w gospodarce finansowej samorządu gminnego“, Fr. Holinki — „Niebezpieczeństwo pożyczek w rachunkach bieżących“, Dr. K. Maiwalda — „Wkłady bezrobotnych wkładców“, J. Turka — „Komulatywne depozyty“. Ponadto wydanie niemieckie „Obzoru“ (Sparkassen - Rundschau) zawiera artykuły: Dr. R. Krofty — „Pionierzy pracy gospodarczej“, F. Mengera — „Stała waluta jest podstawą gospodarstwa“, Dr. K. Louli — „Odroczenie egzekucyj w stosunku do rolników i bezrobotnych“ i Dr. Oswalda — „Z praktyki ordynacji ugodowej“. — Kronika zagraniczna, przegląd podatkowy, ustawodawstwo, sprawozdania, przegląd rynku pieniężnego i orzeczeń Sądu Najwyższego — zamykają zeszyt marcowy tego świetnie redagowanego czasopisma.

STATYSTYKA

Stan i ruch wkładów oraz lokat w Komunalnych Kasach Oszczędności w ciągu lutego 1934 r. według G. U. S.

Województwa Rodzaj K. K. O.	Liczba kas na 28.II 34	Wkłady na książeczkę oszczędnościową (bez lokat instytucyj finansowych)						Wkłady na r-k. bieżących, czekowych i żyrowych				Lokaty instyt. fin. na kiąż. oszcz. kas			
		Saldo w końcu miesiąca poprzedniego		Wpłaty + w ciągu mies. sprawozd.	Wypłaty — w ciągu mies. sprawozd.	Saldo w końcu miesiąca sprawozdawczego		Saldo w końcu mies poprzedniego		Saldo w końcu mies. sprawozdawczego		Saldo w końcu mieś. poprzedniego		Saldo w końcu mieś. sprawozdawczego	
		Liczba książeczek	tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.	Liczba książeczek	tys. zł.	Liczba kont	tys. zł.	Liczba kont	tys. zł.	L. ks.	tys. zł.	L. ks.	tys. zł.
M. st. Warszawa .	1	70.444	58.200	5.737	6.192	70.982	57.745	617	9.298	627	9.451	8	295	7	354
Warszawskie . . .	26	55.195	20.912	2.025	1.758	55.105	21.179	1.506	2.212	1.532	2.228	42	1.080	38	988
Łódzkie	18	21.279	7.201	600	510	21.455	7.291	810	1.164	760	1.190	20	508	19	469
Kieleckie	18	32.481	11.766	970	622	32.695	12.114	817	1.824	802	1.823	19	553	16	483
Lubelskie	19	19.849	5.334	309	221	19.846	5.422	398	446	410	384	21	697	20	683
Białostockie . . .	14	25.614	3.607	268	251	25.594	3.624	628	573	636	624	18	555	15	378
Wileńskie	8	8.229	4.728	328	303	8.291	4.753	433	359	432	457	3	46	2	33
Nowogródzkie . .	8	6.630	863	63	46	6.740	880	309	115	317	117	4	86	4	86
Poleskie	9	6.591	890	53	22	6.623	921	305	34	309	407	7	439	7	439
Wołyńskie . . .	15	19.337	1.999	130	94	18.345	2.035	619	575	614	493	26	528	23	476
Poznańskie . . .	76	245.135	95.626	9.915	8.920	247.156	96.621	3.740	6.186	3.660	6.143	90	6.925	76	6.316
Pomorskie	41	94 243	30.819	1.837	1.572	94.077	31.084	3.439	4.150	3.454	4.476	62	2.338	62	2.319
Śląskie	18	103.663	83.338	6.142	4.119	101.923	85.361	1.142	5.424	1.146	5.300	81	13.141	82	12.855
Krakowskie . . .	24	170.844	115.946	6.475	6.126	171.303	116.295	415	2.341	415	2.494	52	3.354	52	3.365
Lwowskie	35	177.513	74.574	4.884	4.486	175 873	74.972	920	5.119	919	5.452	35	714	33	701
Stanisławowskie. .	17	48.598	13.724	758	729	48.791	13.753	184	257	185	296	28	541	26	519
Tarnopolskie . . .	18	24.322	6.548	393	404	24.243	6.537	219	292	221	272	28	525	28	522
Polska	**365**	**1.129.967**	**536.075**	**40.887**	**36.375**	**1.129.042**	**540.587**	**16.501**	**40.369**	**16.439**	**41.607**	**544**	**32 325**	**510**	**31.016**
w tem powiatowe .	228	483.210	179.127	12.228	9.781	485.493	181.574	10.003	16.178	9.967	16.491	352	13.386	321	13.123
„ „ miejskie . .	132	632.486	352.286	28.528	26.393	629.331	354.421	6.457	23.899	6.430	24.825	190	18.878	187	17.832
„ „ zw. międzyk.	4	14.250	3.834	131	201	14.197	3.764	22	82	23	81	2	61	2	61
„ „ wojewódzka.	1	21	828	.	.	21	828	19	210	19	210	—	—	—	—

NADESŁANE

„Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny“, zeszyt 1 z 1934 r. Artykuły: Prof. St. E. Rappaport: „Tendencje rozwojowe prawa karnego międzynarodowego“; prof. B. Winiarski: „Przyczynek do rozważań nad stosunkiem prawa międzynarodowego do prawa rzymskiego“; prof. A. Peretiatkowicz: „Reforma studjów prawniczych“; prof. A. Heydel: „Mierzenie elastyczności popytu“; C. Łagiewski: „Polskie przedsiębiorstwa państwowe“; prof. L. Waściszewski: „Charakterystyka społeczno - demograficzna ludzi pracy, dotkniętych gruźlicą“. — Przegląd piśmiennictwa: 69 recenzyj i sprawozdań krytycznych z zakresu prawa, ekonomji i socjologji oraz bogata bibljografja odnośnej literatury polskiej i obcej. — Przegląd zobowiązań międzynarodowych Polski, przez prof. J. Makowskiego. — Kronika ustawodawcza. — Sądownictwo: Przegląd orzecznictwa karnego i cywilnego Sądu Najwyższego dla wszystkich ziem polskich. Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Kronika gospodarcza i socjalna.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.